

Državni izpitni center

I SESSIONE D'ESAME

**SLOVENO COME LINGUA SECONDA
NEL TERRITORIO BILINGUE
DELL'ISTRIA SLOVENA**

SOLUZIONI

7 giugno 2004

MATURITÀ GENERALE

Izpitna pola 1

A – bralno razumevanje

1. b) da otroške knjige zadnjih desetletij kar dobro poznamo;
c) da bo v članku predstavil knjige iz antikvariata; (2 točki)

2. S slikanicami živali iz berlinskega živalskega vrta/Der Zoologische Garten). (po smislu) (1 točka)

3. **Naslov knjige** **Področje**

1891: Prirodopis v podobah – Živalstvo v 250 podobah v porabo pri nazornem pouku	Naravoslovje/učbenik/učni pripomoček
Le leto dni po izidu je Janez Božič prevedel Kočo strica Toma (Stric Tomaž)	Leposlovje
Sladki orehi	Učni pripomoček/računstvo/matematika
Plavuša in Nuša dva škrata in druge nemarna jata	Slikanica
Palčki Poljanci	Pravljica
Knjiga o dostojnem vedenju	Bonton

(po smislu) (3 točke)

4. 1852/3–1916
L. Schwentner, Anton Turk (1 + 2 = 3 točke)

5. Matematične orehe = metaforični zapis; reševali so matematične naloge, da bi se preizkušali v matematiki. (po smislu) (3 točke)

6. prevedel (1 točka)

7. »Vse o sodrgi tej mali,
lahko v knjigi
boste brali,
kar pogosto se zgodi,
pa naslikano stoji.«

a) škrate, palčke

b) V knjigi boste prebrali vse o palčkih/škratih, o najpogostejših peripetijah pa govorijo slike. (po smislu)

(2 + 2 = 4 točke)

8. Dopolnite poved:

Antikvariat je trgovina, v kateri prodajajo stare knjige. (1 točka)

9. V antikvariatu najdemo knjige, ob katerih se raznežimo, ker nas spominjajo na stare čase, na našo mladost ali na mladost koga drugega, ki ga poznamo ali nam je blizu. (po smislu) (2 točki)

B – poznavanje jezika in tvorjenje besedila

1. tisk – vse, kar nastane s tiskanjem
bibliografija – po določeni tematiki urejen seznam tiskanih del
(vsaka pravilna rešitev 1 točko, skupaj 2 točki)
2. knjige / vrste knjig
dejavnosti
(vsaka pravilna rešitev 1 točko, skupaj 2 točki)
3. iz, s, v, z, s, na, pri/v, v, v,
(5 rešitev – 1 točka, 6 rešitev – 2 točki, 7 rešitev – 3 točke, 8, 9 rešitev – 4 točke, skupaj 4 točke)

4.

Osebno lastno ime v imenovalniku	Dajalnik ednine	Tožilnik ednine
Karl Till	Karlu Tillu	Karla Tilla
Harriet Beecher Stove	Harriet Beecher Stove	Harriet Beecher Stove
Lavoslav Schwentner	Lavoslavu Schwentnerju	Lavoslava Schwentnerja
Ivan Krulec	Ivanu Krulcu	Ivana Krulca
Silvester Košutnik	Silvestru Košutniku	Silvestra Košutnika

(vsaka pravilna vrstica 1 točko, skupaj 5 točk)

5. Beseda, na katero se nanaša podčrtani zaimek, je
- slikanica
- . (1 točka)

6.

Dovršni glagoli	Nedovršni glagoli
predstavim	so listali
se je ohranilo	trgali
	so prelistavali
	ustvarjali

(vsaka pravilna rešitev 0,5 točke, skupaj 3 točke)

Glagol v nedoločniku	Vidski par
predstaviti	predstavljati
ohraniti se	ohranjati se
listati	prelistati ...
trgati	potrgati ...
prelistavati	prelistati ...
ustvarjati	ustvariti

(vsaka pravilna vrstica 0,5 točke, skupaj 3 točke)

7. v tretji izdaji knjige
-
- na triindvajsetih straneh
-
- ob koncu devetnajstega stoletja
-
- živalstvo v dvesto petdesetih podobah (4 točke)

8.

Samostalnik	Pridevnik	Glagol
knjiga	knjižni, knjižin	knjižiti
list	listen, listnat	listati
založba, založnik, založništvo	založniški	založiti

(vsaka pravilna vrstica 1 točko, skupaj 3 točke)

9. 3 V knjigi je veliko matematičnih nalog,
1 Knjiga ni opremljena z letnico,
2 Knjigo so uporabljali po 1. svetovi vojni, (3 točke)
10. V njej je na dvanajstih listih zastavljena kopica s podobami opremljenih matematičnih orehov. (V njej je na enajstih listih zastavljena kopica matematičnih orehov, opremljenih s podobami. 1 točka) (2 točki)
11. Odvisnik v naslednji povedi je: osebkov – predmetni – prislovni – prilastkov. (1 točka)
12. b) (Za dve obkroženi rešitvi, pravilno in napačno 0 točk.) (2 točki)
13. Knjiga Prirodopis v podobah je izšla pri Ljubljanskem založniku Karlu Tillu.

1900. leta je znani ljubljanski založnik in kulturni meceni Lavoslav Schwentner izdal knjigo Sladki orehi.

Da so knjigo uporabljali v šoli pri pouku, pove naslov Moja prva čitanka za najnižjo stopnjo občin ljudskih šol.

Po drugem zvonjenju so učenci iz torbe potegnili Prvo čitanko. (4 točke)

14. Tvorjenje besedila (15 točk)

VSEBINA

- a) naslov (1 točka)
- b) V antikvariatu prodajajo (zelo) stare knjige, nekatere so še zelo dobro ohranjene, druge ne. Nekateri še komaj živijo, vse so polepljene. (po smislu) (1 točka)
- c) Pomemben je zato, ker ohranja stare knjige in nam celo daje možnost jih kupiti. Večkrat imajo knjige na robu zapisane tudi bralčeve opombe, komentarje, kar daje knjigi še poseben čar, domačnost, pravo osebnost. (po smislu) (3 točke)
- č) Pomeni nam povezavo z zgodovinskim časom, popelje nas nazaj v čas, lahko sanjarimo in si predstavljamo obdobje, način življenja, razmišljanja tedanjih ljudi. (po smislu) (2 točki)
- d) Utemeljitev, zakaj je avtorju antikvariat všeč, prepričevanje brata/sestre. (3 točke)

JEZIK

jezikovna pravilnost
 (za 4 isto-/raznovrstne napake minus 1 točka) (do 4 točke)

DOLŽINA BESEDILA

(+/- 11 besed in več minus 1 točka) (1 točka)

Izpitna pola 2

Slušno razumevanje

Transkripcija besedila

(Izhodiščno besedilo prirejeno po: Anica Grilj, Za svoj jezik moramo skrbeti sami (Pogovor z Nevenko Gajšek), Slovenščina v šoli, urednica mag. Sonja Starc, št. 1, letnik VIII, leto 2003, 2–6.)

A: »Nevenka Gajšek, profesorica slovenskega in francoskega jezika s književnostjo, magistra sociologije kulture, je začela svojo poklicno pot kot novinarka pri časniku Delo, za katerega je pisala tudi pozneje. V srednji šoli je poučevala 10 let, od leta 1997 pa dela v državni upravi na Službi Vlade RS za evropske zadeve. Kot nacionalna koordinatorica med institucijami EU in našo pravno prevajalsko službo si pridobiva evropske jezikovne izkušnje in nas opozarja na vlogo slovenskega jezika v EU.

Postali ste nacionalna koordinatorica med institucijami EU in našo pravno prevajalsko službo pri prenosu evropskega pravnega reda v slovenski jezik. Kako je slovensščina dorasla evropski terminologiji; si bomo morali izmisliti nove slovenske izraze za zadeve, ki jih v slovenskem pravnem redu ni? Se bomo zadovoljili s tujimi?«

B: »Naj najprej poudarim, da pravzaprav ne gre za prevod, pač pa za prenos pravnega reda v naš jezik, kar pomeni, da je prevod precej premalo – evropska zakonodaja tega izraza za pravni red v različnih jezikih tudi ne uporablja, saj velja, da so vse jezikovne različice izvirna besedila. Dokumente prenesemo v naš pravni sistem, vsak prevod pa gre zato skozi različne faze: prvemu prevodu sledi prevajalska redakcija, nato besedilo pregleda strokovnjak s področja, o katerem besedilo govori, nato sledi pravna redakcija in nenazadnje še jezikovni pregled. Vsak dokument naj bi šel skozi vse te faze, nazadnje pa ga potrdi posebna Komisija za pravno redakcijo. Potrjen dokument pošljemo v Bruselj, kjer gre skozi roke slovenskega pravnika – lingvista. Glede vašega vprašanja o doraslosti slovensčine menim, da ne gre za doraslost ali nedoraslost. V jeziku je pač zmeraj tako, da je treba vse novo poimenovati. To skušamo reševati v sodelovanju s strokovnjaki z različnih področij. Žal se tujkam ne moremo izogniti, čeprav seveda slovenimo vedno, kadar to lahko storimo brez pomenske škode. Vendar je pri tem samo mnenje jezikoslovca premalo; slovenist bi se namreč skoraj zagotovo odločil za slovenski izraz, čeprav je včasih to lahko tudi nekoliko nasilno. Pri zakonodajnih dokumentih namreč ne gre za »lepo« ali »grdo« slovensčino, saj moramo paziti predvsem na to, da bo naš slovenski izvirnik povedal natančno to, kar piše v angleškem, francoskem, italijanskem, nemškem, finskem in vseh ostalih uradnih jezikih skupnosti.«

A: »V Bruslju bomo na protokolarni ravni govorili slovensko, na delovni pa angleško, francosko, nemško. Kako bi morali Slovenci sprejeti zven slovenskega jezika v evropskem parlamentu, na zasedanjih evropskega sveta, na sodišču in drugih odborih? Kaj to pomeni za naš jezik in našo nacionalno zavest?«

B: »Slovensščina bo po pristopu seveda uradni jezik razširjene Unije. Bruseljske službe bodo zagotovile prevajanje in tolmačenje v naš jezik, na nas samih oz. na tistih, ki nas bodo v institucijah EU zastopali, pa je, da bodo slovensko besedo tudi uporabljali. Kar res potrebujemo, ni usposobiti slovenski jezik za vstop v Unijo, kakor je pogosto slišati, pač pa je treba usposobiti ljudi, da bodo lahko deklarativno pravico do pravilne rabe slovenske besede tudi dejansko udeležili. Zato bi bilo poleg učenja tujih jezikov nujno tudi izobraževanje zaposlenih v znanju materinščine.«

A: »Ali imate občutek, da bo angleščina kot svetovni jezik v funkciji sporazumevanja med narodi zaživela ali je bolj verjetna napoved, da se bodo zdaj živi jeziki še bolj razcveteli? Imate občutek, da se jeziki stapljajo ali se jih ljudje vedno bolj oklepamo in s tem poglabljamo jezikovno pestrost?«

B: »Angleščina je gotovo postala nekakšen esperanto, kar seveda ni prav nič vseč Francozom. Dejstvo je, da je angleščina glavni delovni jezik, pa tudi prvi jezik govornega in pisnega sporazumevanja v mnogokulturni in večjezični Evropi. Tisti, ki pripadamo manjšim jezikovnim skupinam, smo bolj občutljivi glede jezikovnih pritiskov. Vendar za svoj jezik moramo skrbeti sami, saj še tako ozaveščena Evropa ne more nadomestiti vrzeli zaradi mačehovskega odnosa ali podcenjenosti pomena jezika doma. V vseh svojih stikih v Bruslju še nikoli nisem naletela na nikogar, ki bi se spraševal o smiselnosti prevajanja evropske zakonodaje v slovensčino, sem pa to že večkrat slišala doma.«

1. NE (1 točka)
2. institucijami EU, našo (slovensko) pravno prevajalsko službo (1 točka)
3. ustanova (1 točka)
4. NE (1 točka)
5. prvi prevod, prevajalska redakcija, strokovni pregled / pregled strokovnjaka z ustreznega področja, pravna redakcija, jezikovni pregled (ker gre za pretvorbo, vsaka rešitev 1 točka) (3 točke)
6. imeti neskriben / slab odnos do jezika (Po smislu.) (2 točki)
7. b (1 točka)
8. slovenski jezik v EU (po smislu) (1 točka)
9. s kratko uvodno predstavitvijo (Upošteva se tudi dobessedni navedek.) (1 točka)
10. b, g, h (3 X 1) (3 točke)
11. DA (1 točka)
12. znanje materinščine / materne jezika / lastnega jezika (1 točka)
13. DA (1 točka)
14. ko to lahko naredimo brez pomenske škode (Po smislu.) (2 točki)
15. strokovnjakom s področja (1 točka)

Izpitna pola 3**Daljši pisni sestavek**

Vsebina 20 točk, jezikovna pravilnost 5 točk, zgradba 7 točk, slog 3 točke; skupaj 35 točk

Oblika	Kraj, datum, ogovor in poimenovanje prijateljice, pozdrav, podpis: <i>Ljubljana, 12. aprila 1895</i> <i>Draga Delfina</i>	(2 + 1) (3 točke)
Vsebina	Vzpostavitev stika s prijateljico, navezava: <i>Že dolgo je, odkar sem ti nazadnje pisala, v tem času se mi je pripetilo marsikaj. Nazadnje sem Ti pisala iz Trsta in Ti omenila možnost, da bom skupaj s Klaro obiskala Ljubljano, majhno podeželsko mesto, v katerem ima naša Amalia Zwentner svoje stanovanje.</i>	(4 točke)
	Jedro pripovedovanja:	(do 13 točk)
	<i>Pripoved o Klarinem in Mariinem prihodu v Ljubljano, njunem doživetju podeželskega mesta (majhno, dolgočasno, nenavadno, Mariina bojazen, da se bo počutila utesnjeno, da ji bo dolgčas), o obiskih pri uglednih meščanih (čajanka pri soprogi deželnega predsednika Heina), o deževnem, turobnem vremenu, o obisku pri skrivnostni vedeževalki in očitajočem vprašanju, čemu je prišla v Ljubljano; o sprehodu na polje in večernem srečanju z Ivanom Lapajnetom na polju ter ljubezenskem združenju z njim, o izgubi medaljona, sestričninem zobobolu, njenem odhodu domov v Trst pred veliko nočjo, o predrzni Mariini odločitvi ostati sama v Ljubljani, o razburljivih ljubezenskih srečanjih z Ivanom, o naraščajoči zaljubljenosti in prijetnih dneh, preživetih skupaj z njim v Amalijinem stanovanju, o Amalijinem prihodu v LJ tik pred veliko nočjo, o trenutni ločitvi z Ivanom, napovedi zmenka na velikonočno nedeljo, o potresu in zmedi ob njem pozno ponoči, o zatohlosti v gostinskem prostoru v Tivoliju, o negotovem položaju in o želji čim prej srečati Ivana in Mariinem hrepenenju po njem.</i>	
Jezikovna pravilnost	4 isto-/raznovrstne napake – 1 točka	(do 5 točk)
Zgradba	Logična povezanost besedila – do 3 točke Logična členjenost besedila – odstavčnost – do 2 točki Dolžina besedila – 1 točka (+/- 50 besed) do – 2 točki	(do 7 točk)
Slog	Živahnost, ustreznost besedišča – 1 + 1 točka Jasnost – 1 točka	(do 3 točke)